

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Caput IX. Ex S. Ignatii martyris ad Romanos epistola, quæ in directo ad
Timotheum libro de Divinis Nominibus citatur, non esse hunc a Dionysio
Areopagita compositum ostenditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

AUCTOR
C B.

Dionysii, laudatur, commentitiam esse, dilucide evincunt, quæ appendicis hujus num. 27 et 28 in medium adduxi.

hique recentiorum scriptorum testimonio

118 Quarto sanctus Athanasius, qui, quemadmodum contendunt, in *Questionibus ad Antiochum* ducem Dionysii celestem Hierarchiam laudat; verum *Questiones* illas S. Athanasio falso esse suppositas, nemo non fatebitur, qui attente evoluerit, quæ de hoc argumento supra in hac *Appendice* num. 29 et binis seqq. desserui. Quinto S. Gregorius Nazianzenus, qui, præterquam quod non pauca similia iis, quæ in libris, Areopagitæ nomine inscriptis, leguntur, in *Operibus suis* suppedilet, Seraphinorum, apud *Isaiam* cap. 6 Deum laudantium, voces seu glorificationes explanans, Dionysium seu *Opera*, quæ sub hujus nomine circumferuntur, laudasse videtur; verum non ex eo, quod non nulla similia iis, quæ in *Operibus Areopagiticis* leguntur, Nazianzenus suppedilet, consecrarium esse, ut hic illa e Dionysio hauserit, nec hunc Sanctum nostrum per illum, quem Nazianzenus, Seraphinorum apud *Isaiam* cap. 6 voces exponens, pulcherrime ac subtilissime seu sublimissime philosophatum, ait, debere intelligi, verosimillimum, ne amplius quid dicam, efficiunt, quæ in hac *Appendice* primum num. 32 et septem seqq., ac deinde num. 80 et seq. in medium jam adduxi. Sexto S. Joannes Chrysostomus, a quo, ut voluit, in *Sermone de Pseudo-prophetis et falsis doctoribus* S. Dionysii Areopagitæ volucris cæli fuerit appellatus; verum S. Joanni Chrysostomo sermonem illum falso esse suppositum, vel saltem, si res secus habet, fuisse in eum Dionysii Areopagitæ nomen ab interpolatore intrusum, omnino suadent supra in hac *Appendice* num. 40 et quatuor seqq. jam adducta. Septimo Joannes, Darenensis archiepiscopus, et Isaacus Syrus, qui seculo quarto floruisse ac S. Ephremi discipuli fuisse perhibentur.

fundatus sit, polleat, Operum illorum esse auctorem, evincit.

C

119 Verum Joannem, archiepiscopum Darensem, qui *Scholia* in Dionysium Areopagitam scripsit, et Isaacum Syrum, qui in conscripto a se de *Angelis Tractatu* Dionysiana *Opera* frequenter laudat, nec seculo iv floruisse, nec S. Ephremi, ecclesiæ Edessense diaconi, discipulos fuisse, ea iis, quæ in hac *Appendice* cap. 3 desserui, manifestissime liquet. Octavo S. Cyrillus, patriarcha Alexandrinus, qui, ut *Areopagiticis* voluit, in *libris*, adversus *Diodorum Tarsensem* et *Theodorum Mopsuestenum* scriptis, S. Dionysii Areopagitæ testimonium est usus; verum, etsi quidem, ut aiunt, Cyrillus adversus *Diodorum* et *Theodorum* libros scripsisse videatur, hique adeo, quem admodum supra jam docui, sancto illi patriarchæ Alexandrino falso suppositi non sint, anne tamen Dionysii Areopagitæ testimonia per hæreticorum fraudem intrusa in illos non sint, dubium esse admodum atque incertum, in hac *Appendice* cap. proxime cit. ostendi, uti etiam *Liberati* diaconi, ut contrarium probetur, testificationem nihil omnino *Areopagiticis* prodesse. Atque hi sunt auctores, quorum testimonia *Areopagiticis præcipue allegare in rem suam solent*; cum autem omnia et singula conditionibus supra assignatis, quas, ut isthæc *Areopagitæ* vindicare *Opera* Dionysiana possent, requiri docuimus, certissime, uti e jam dictis colligere pronum est, sint destituta, nequitiam sane *Areopagiticis* auctores illos in causæ suæ præsidium allegando Dionysio Areopagitæ jus in libros, qui sub ejus nomine circumferuntur, vindicant, seu, quod eodem recidit,

nulla ratione efficiunt, ut libri, qui Dionysii Areopagitæ nomine inscribuntur, genuini hujus factus debeant haberi; ita scilicet re habente, quod, etsi quidem traditio, e qua libros illos Dionysio esse adscribendos, habetur, longissime duravit, perpetua tamen ac constans non sit, sed a seculo dumtaxat v aut vi incepta, in seculo quarto certe ac tribus anterioribus deficiat, seculique proinde sexti scriptores, qui *Opera* Dionysiana Areopagitæ attribuunt, seu horum possessionem Sancto nostro adscribunt, nullum omnino justum, in quo hanc fundare potuerint, titulum habuerint; unde fit, ut nec possessio ejusmodi, *Operum* illorum auctorem esse Dionysium, evincat.

CAPUT IX.

Ex S. Ignatii martyris ad Romanos epistola, quæ in directo ad Timotheum libro de Divinis Nominibus citatur, non esse hunc a Dionysio Areopagita compositum ostenditur.

Contra *Areopagiticis* seu eos, qui *Opera* Dionysii Areopagitæ nomine circumferri solita, abs hoc Sancto nostro fuisse elucubrata, contendunt, argumentis dumtaxat negativis hactenus pugnavimus; nunc positivis etiam rem contra eosdem adductis gerere aggredimur. Ac iis quidem, quæ dumtaxat, si Dionysius in Gallias, contra ac factum esse, in *Commentario prævio* docuimus, venisse adstruatur, locum habere queunt, omissis, mox abs illo, quod non admissio etiam Dionysii in Gallias advenit, a S. Ignatii epistola, in libro de *Divinis nominibus* cap. 4 laudata, formari potest, ducimus initium. Nonnulli ex *Antiareopagiticis*, qui ante Ignatium martyrem obiisse Areopagitam, contendunt, argumentari e dicta epistola solent sequentem in modum: Dionysius Areopagita annis aliquot ante S. Ignatium obiit; cum hic autem paulo dumtaxat ante obitum suum epistolam, de qua nobis sermo, ad Romanos scripserit, citare hanc Dionysius non potuit, liberque proinde, de *Divinis Nominibus* inscriptus, in quo eadem epistola citatur, Dionysium Areopagitam non habet auctorem. Ita illi; verum an recte? Neutiquam sane. Audi, qui S. Maximus, in suis in *Areopagitam Scholiis* supra citatum libri de *Divinis Nominibus* locum commentans, loquatur. Etiam ex hoc inquit, nonnulli putant, se opportune librum hunc (de *Divinis Nominibus* scilicet) refellere, acsi non esset D. Dionysii, quia dicunt, Ignatium esse ipso posteriorem; quomodo autem possit quis meminisse posteriorum?

Etsi quidem ubi solam S. Ignatii ad Romanos epistolam, in libro de Divinis Nominibus

121 Verum hoc totum fictum est, quantumvis id ipsis videatur; nam S. Paulus, qui Dionysium baptizavit, tempore posterior fuit sancto Petro, post quem Ignatius fit episcopus Antiochiæ, Petro Romam profecto; sanctus vero Paulus multo tempore supervixit, qui Dionysium baptizavit, et Dionysius post ipsum vixit. Porro Joannes Evangelista sub Domitiano exulat in Pathmo, cui Dionysius rescribit; Ignatius autem ante Domitianum patitur, ita ut

laudatam, perperam hunc Dionysio, utpote post Ignatium eub Adriano,

A ut Dionysio sit antiquior. *Hactenus sanctus ille Areopagitæ scholiastes, ac partim quidem recte: etsi enim sanctus Ignatius, non ante, sed post Domitiani imperium, sub Traiano videlicet, qui ab anno 100 circiter ad annum usque 117 regnavit, martyrio migravit ad Superos multumque adeo in assignando, quo celeberrimus hic martyr passus sit, tempore laudatus sanctus scriplor aberraret, ejus tamen martyrium ante illud S. Dionysii Areopagitæ rectissime consignat. Ac nos quidem, hunc Sanctum nostrum sub Traiano, sub quo Ignatius passus est, successore Adriano subisse martyrium, in Commentario prævio et XIX docuimus; verum contra hanc epocham, Dionysii martyrio a nobis præstitutam, Launoyus in suo de Dionysii Areopagitæ libris Judicio ab ipso statim initio insurgit. Quod cum ita sit, quo firma isthæc, atque inconcussa maneat, simulque, non posse ex eo dumtaxat capite, quod Ignatii ad Romanos epistola in libro de Divinis Nominibus laudetur, Dionysio hunc abjudicari, patescat, lubet hoc loco, priusquam ad alia, ad præsens argumentum spectantia, progrediar, scriptorem illum Antiareopagiticum refutare.*

B 122 *Ex eo itaque, quod S. Maximus, Ignatii ad Romanos epistolam a Dionysio Areopagita, sub Domitiano, ut statuit, martyrii palmam adepti, laudari potuisse, ostensurus, Ignatium ante Domitiani imperium obiisse, perperam statuat, ita arguit seu observat: Profecto debuit apud omnes Areopagitæ mortis epocha (hanc Domitiani imperio innectit) haberi exploratissima, quæ ut retineretur a Maximo, Maximum in ecclesiastica Historia coëgit tam graviter (obitum scilicet S. Ignatii ante Domitiani imperium signando) errare. Hoc etiam atque etiam animo versare velim eos, qui Areopagitæ martyrium in Adriani tempus rejiciunt, nec rejiciunt ob aliud, quam ut contradicant ei de Areopagitæ martyrio sententiæ, quæ ante annos mille propter sui constantiam a Maximo convelli non potuit. Sed Maximus et Maximi contradictores ut unum idemque staterent, tam hi in Areopagitæ martyrii tempore, quam ille in Ignatii ætate peccarunt, quia contra primam et veram de annis utriusque traditionem pugnarunt. Maximum, itaque, quo Ignatii ad Romanos epistolam a Dionysio Areopagita laudari potuisse, ostenderet, martyrii ab Ignatio tolerati, tempus prævertisse seu justo citius signasse, Dionysii que martyrium a Domitiani ætate, quod hac illud evenisse, omnino certum existimaret, ad Adriani imperium removere noluisse, Launoyus contendit, uti etiam Dionysium sub Domitiano, non autem sub Adriano, contra ac in Commentario prævio statuimus, subisse martyrium.*

C 123 *Verum S. Maximus, Ignatii martyrium ante Domitiani imperium signans, sanctum illum martyrem non tunc, sed sub Traiano sanguinem pro Christo fudisse, haud dubie (quo minus enim mentitus putetur, nota viri sanctitas impedit) ignoravit, uniceque proinde ex errore Ignatii martyrium tempore indebito signavit; id autem cum ita sit, quid ni factum esse queat, ut tempus, quo Dionysius toleravit martyrium, sanctus ille Areopagitæ scholiastes pariter ignoravit, idque proinde etiam per errorem tantummodo ad Domitiani, non autem ad Adriani, ut facere debuisset, imperium retulerit? Enimvero cur Maximus Dionysiani potius, quam Ignatiani martyrii tempus comper-*

Octobris Tomus IV.

tum habuisse sit putandus, haud perspicio. Jam vero cum hæc ita habeant, Maximusque; uti in Ignatiani, ita etiam in Dionysiani martyrii epocha errare potuerit, sane, uti ex eo, quod prægresso Domitiani imperium tempore Ignatium subisse martyrium, nolet, sanctum illum vere tunc martyrio fuisse affectum, concludi non potest, ita nec ex eo, quod Dionysium sub Domitiano martyrii palmam obtinuisse, scribat, re etiam vera fuisse illud tum factum, merito argueris.

124 *Sæpius itaque, quo, martyrii Dionysiani epocham sub Domitiano locandam, certo sciamus, animo versare id, quod Launoyus verbis supra recitatis ait, operæ pretium non est, manetque proinde, Dionysium sub Adriano demum subisse martyrium, ut supra a martyrologio Romano Veteri, seu ex Atheniensi, qui abs hoc (adi Comment. prævium num. 359) citatur, Philospho Aristide docuimus. At vero, quod loco cit. non feci, modo hic Dallæum, qui dictum Romani Parvi atque Adonis testimonium contemnit, nec ex eis, quo tempore Dionysius subierit martyrium, definiri posse, contendit, tantisper conveniamus. In suo de libris, qui sub Areopagitæ nomine circumferuntur, tractatu cap. 14 sequentem ratiocinatur in modum: Nunc ergo videamus, quibus Areopagitici auctoribus absurdam illam suam, atque incredibilem de Dionysii sub Hadriano passione fabellam constitutere conentur. Aristidem Atheniensem primum citant, illum ipsum, de quo nuper diximus. Bene est. Si quem alium, vel peregrinum, vel recentiori ævi adducerent, non immerito metuerem, ne quam homini fraudem vel patria, vel ætas fecisset. Nunc cum Dionysii civem, et, ut verisimile est, discipulum laudent, non est verendum, ne quid is de re notissima mentiatur.*

125 *Qui ergo dicit Aristides? Dicit (inquis) Dionysium gloriosissimo martyrio sub Hadriano esse coronatum. Ubi et quando hoc dicit? " Scripsit " inquis " in eo ipso Opere, quod de " Christiana Religione Hadriana Athenis obtulit. " Cedo librum, ut testimonium inspiciamus. Librum, inquis, non habeo, perit; neque ulla fama est, eum ab aliquot retro sæculis visum esse. Bella profecto, ac fabulatoribus digna probatio. Utinam vero, utinam inquam, liber extaret. Ille non dubito, quin si extaret, totum fabulæ vestræ mysterium patefacturus ac disjecturus esset; eumque vehementer sollicitor putare a vestris majoribus consulto hac ipsa de causa extinctum fuisse, ut alia fortasse non pauca prisorum hominum opera ab iis de industria sublata magna suspicio est, ne, si superessent, iis, quibus ipsi gaudebant, fabulis nocerent. Nunc quando testimonium, quo nitimini, neque exhibetis, neque librum, in quo id scriptum fuisse affirmatis, perisse negatis, argumentis necessario utendum est, ut, an id Aristides, quod vos affirmatis, in eo libro vel scripserit vel scribere potuerit, intelligamus. Non scripsisse, jam supra inde demonstrari, quod librorum Areopagiticorum neque adversarii, neque patroni, ac ne eorum quidem princeps Maximus sexto septimoque seculo sciverint, Dionysium sub Hadriana fuisse mortuum; imo vero plane aliud sciverint, eum nempe ante Hadriani, ipsiusque etiam Traiani tempora martyrium fecisse; et in hoc, tametsi in cæteris discordes, consenserint.*

ACTORS
C. B.

Dallæusque
dicens, qui-
bus scriptores.

ex Aristide
Dionysii mar-
tyrium sub
Adriano

F

AUCTORE
C. B.
signantes,

126 Illud enim prius de Hadriani tempore neutros nescire potuisse, si esset ab Aristide summo viro, in eo Opere scriptum; quod vos ipsi apud Athenienses, id est, apud homines Græcos, adeoque utrorumque gentiles inter antiquorum monumenta clarissimum habitum fuisse perhibetis. Hoc autem utrosque nescivisse, inde constat, quod incredibile sit, id si scivissent, ad adversarios tam impudentes futuros, ut Dionysium ante Traiani tempora passum esse objicerent, vel patronos tam stultos, ut sub Hadriano passum dissimularent. His nunc adde Græcos Maximo recentiores Methodium, et de nono sæculo Symeonem Metaphrastem, et Suidam, et Michaëlem Syngelum, et Menæorum et Synaxariorum apud eandem gentem auctores; quos omnes id ab Aristide de Hadriani tempore scriptum nescivisse, inde certa fides est, quod Dionysium, ut mox ostendemus, sub Domitiano quidem ceteri, sub Traiano vero duo ex iis, Suidas et Syngelus, passum tradunt; sub Hadriano, nulli posuerint; idque eo validius hoc, quod nos volumus, conficit, quod omnes, cum veros esse Dionysii libros, qui ejus nomine circumferuntur, putarent, hæc eos sententia evidentissime illic cogebat, ut martyrem sub Hadriano potius, quam vel sub Traiano, vel sub Domitiano passum fuisse dicerent. Qui ergo hoc, quod eorum studium atque usus poscebat, non sunt secuti, eos nemo dubitare debet, id apud Aristidem suum nunquam vidisse.

nominatim-
que Adonem
carpis, ra-
tionibus

127 Nunc quis credat, quod esset apud Aristidem, vidisse quidem et animadvertisse Latinos hospites et exoticos, Græcos, ejus gentiles ac vernaculos, vel non vidisse, vel non animadvertisse? Sed quid Græcos loquor? Ne Latini quidem ulli fuerunt paulo vetustiores (si unum Adonem, de quo mox, exceperis) qui hoc apud Aristidem viderint, qui se hoc apud eum vidisse non negent. Nam Hilduinum, Ralbertum, Hincmarum, Vincentium Bellovacensem, Matthæum Vestmonasteriensem, alios Areopagiticæ omnes sectæ homines, quis Dionysium sub Domitiano passum esse tradituros fuisse putet, si eum sub Hadriano occisum ab Aristide didicissent? Omnes autem, quod statim docebimus, sanctissimi hujus Martyris passionem ad Domitiani tempora retulerunt. Ergo, aliud tradidisse Aristidem, plane nescierunt. Neque id postremo omittendum est, quod si vel unum esset, nihil hujusmodi in Aristidis libro scriptum fuisse, demonstraret. Meminerunt hujus libri et Usuardus et veterum Gallie Martyrologiorum, quæ nos Sirmondi fide supra laudavimus, scriptores. Omnium, hæc una vox constansque, consensus est: "Aristidem, Atheniensem virum, fide sapientiaque mirabilem, in eo Opere, quod de Christiana religione composuit, testari, Dionysium Areopagitam post clarissimam confessionem fidei, post gravissima tormentorum genera glorioso martyrio coronatum esse." Aristidem dicunt testari, Dionysium, gravissimis tormentis pro Christi fide cruciatum martyrium gloriose consummasse, quod ab Aristide scriptum esse, et verosimillimum est, et nos libenter admittimus. Sub Hadriano illa passum esse, non dicunt. Ergo et horum de re tam memorabili silentium arguit, nihil hujusmodi ab Aristide scriptum fuisse.

in medium
adductis

128 Cur enim Usuardus et alii Martyrologiorum scriptores hoc, si esset ab Aristide scriptum, tacuissent potius quam Ado, qui memorat? Ne-

que sane id ab eo scribi potuisse ex iis, quæ nuper D disputabamus, liquet. Cum enim illa, quæ istis præstruximus vir, ejusdem memoriæ Aristides nescire non poterit, Dionysii scilicet et Publii, qui ei successit, episcopatum et martyrium; neque illud profecto, quod inde necessario sequi demonstravimus, nescivit, Dionysium scilicet multo ante Hadriani initia passum, ut autem, quod ipse falsum esse sciret, id scriberet, viri celeberrimi pietas ac sapientia credere nos non sinunt. Ita haclenus laudatus scriptor; Aristidem autem, quidquid etiam sanctus Viennensis martyrologus Ado scribat, sub Adriano Dionysii Areopagitæ martyrium nec signasse, nec signare potuisse, cum Sirmondo, uti jam nunc recitatis verbis luculentissime manifestat, contendit. Ac rationes quidem, ob quas postremum, seu Aristidem sub Adriano signare non potuisse Areopagitæ martyrium, adstruit, eadem prorsus sunt, quæ Sirmondum, ut idem affirmaret, impulere, quæque quam parum rei isti evincendæ aptæ sint, in Commentario, supra jam datis Actis præmisso, num. 358 et binis seqq. ostendi; quod autem ad primum jam spectat, rationes quidem, quas ad probandum afferit, a rationibus, per Sirmondum adhibitis, diversæ sunt: verum nec iis, quod vult, evictum dat.

129 Ex eo enim potissimum, quod S. Maximus alique scriptores Græci Dionysii sub Adriano passum esse ignorarint, imo et contrarium scripserint, idque tamen, utpote qui, si Aristides, Vir sanctus S. Dionysio æqualis fideque dignissimus, Dionysii martyrium sub Adriano signasset, minime id ignorasset, facturi indubie non fuissent, Dionysii martyrium sub Adriano Aristidem non signasse, seu, quod eodem recidit, Sanctum nostrum sub hoc imperatore passum esse, non scripsisse, contendit. Verum quid ni, contra ac Dallæus putavit, factum esse possit, ut S. Maximus Apologeticum Aristidis pro religione Christianam librum, in quo sanctus hic Atheniensis, philosophus Dionysii martyrium sub Adriano locavit, nunquam viderit, itaque sub hoc principe ab Aristide consignatum fuisse S. Dionysii martyrium, ignorarit? Eusebius in Chronico S. Ignatii, Antiocheni episcopi, martyrium sub Traiano (adi Operis nostri tom. 1 Februarii pag. 19, num. 31) apertissime signat, et tamen S. Maximus, ut supra jam vidimus, diu ante Traianum, imo et Domitianum martyrio coronatum fuisse Ignatium, in suis in Areopagitam Scholiis affirmat. Quod cum ita sit, dictumque adeo Eusebii Chronicon (neque enim, si id novisset, ab Eusebio in assignanda martyrii Ignatiani epocha dissensus fuisse videtur) verosimillime ignorarit, quid, quæso, impedit, quo minus etiam Apologeticum Aristidis de Religione Christiana librum ignorasse credatur? Anne forsitan, quod Eusebii Chronico notus exstiterit Aristidis Opus, plurimumque manibus tereretur?

130 Verum res secus habere videtur, imo cum Aristidis Opus, integro adhuc superstite Eusebii Chronico, haud amplius modo inveniat, nec, quandonom interierit, exploratum habeatur, dubitari non immerito potest, an id jam inde a Maximi ætate, atque etiam citius, ut id Sancto huic præluere non poterit, haud interisset. Anonymus quidem Martyrologii Romani Parvi seu Veteris, a Rosweydo primum editi, auctor, qui, quemadmodum Solle-
rius noster in sua ad Usuardum Præfatione docet, ante seculum octavum medium, imo ante an-
num

A num. 742, floruit, ad dictum Martyrologium suum contexit, Aristidis in hoc Opus pro Adriano imperatore, sub quo Dionysium passum, ait, ad tertiam Octobris diem citat, idque inter antiquorum memorias clarissimum apud Athenienses teneri affirmat; verum hinc consecrarium non est, ut ipsemet is scriptor, qui, quemadmodum e jam dictis facile colliges, post S. Maximum floruit, laudatum Aristidis Opus prae oculis habuerit; facile enim factum esse potest, ut Sancti nostri ad dictum Octobris diem elogium, in quo Aristidis Opus laudatur, e concinnato per scriptorem anteriorem, cui Opus illud praeluxerit, Martyrologio acceperit, tantumque adeo ex hujus fide idem Opus laudarit. Hinc porro jam fit, ut ex eo sane, quod in Martyrologio Romano seu Veteri Aristidis Opus ciletur, nequam sit consequens, ut anonymi, qui martyrologium illud contexit, auctoris, ac proin etiam S. Maximi, qui ante hunc floruit, ætate Opus illud adhuc fuerit superstes. Jam vero, cum res ita habeat, facileque etiam ex aliis supra dictis Aristidis Opus ac præstitutam in hoc martyrii Dionysiani epocham ignorare S. B. Maximus potuerit, ex eo certe, quod hic Dionysii martyrium sub Domitiano, non autem sub Adriano, signet, nequit inferri, id pariter sub Adriano Aristidem non signasse.

131 Quod autem ad alios scriptores Græcos, Maximo recentiores, Methodium videlicet seu Metrodorum, Symeonem Metaphrastem, Michælem Syngelum, Menæorumque ac Synaxariorum auctores jam spectat, hi quidem Dionysium sub Adriano martyrium subiisse, non scribunt; verum cum in assignando imperatore, sub quo id factum sit, concordare non sint, ac duo quidem ex illis, Suidas videlicet et Syngelus, sub Traiano, reliqui vero sub Domitiano, Dionysium passum, tradant, id enimvero, unanimi Græcorum omnium consensu Dionysii martyrium sub Domitiano non fuisse signatum, argumento est minime dubio. Quid quod ii, qui Dionysium sub Domitiano passum, notant, id e S. Maximo, in Martyrii Ignatiani epocha assignanda certissime e supra dictis hallucinato, hauserint? Adhæc cum Traianus, sub quo Suidas et Syngelus Dionysii martyrium consignat, proxime ante Adrianum, sub quo Martyrologii Romani Parvi seu Veteris auctor, Aristidem citans, Dionysium passum, ait, Romani imperii habenas moderatus sit, ab Aristide seu Romani Parvi auctore haud multum illi in assignanda martyrii Dionysiani epocha dissonant, cum æque ad finem, quam ad initium imperii Traiani respexisse queant. Nec quidquam ad rem facit, Latinos, in rebus Græcorum hospites, non autem ipsomet Græcos novisse, sub Adriano passum esse Dionysium; id enim Latini seu, ut melius loquar, Romani Parvi auctor aut is certe, quem hic sibi præluentem habuit, non e suis Gentilibus, sed e Græco homine, fide dignissimo, S. Aristide nempe, Atheniensi philosopho, didicit.

132 Hincmarus quidem, Ratbertus, Hilduinus, Vincentius Bellovacensis et alii Dionysii martyrium sub Domitiano collocant. Verum id verosimilime vel e S. Maximo vel ex aliis recentioribus scriptoribus Græcis didicerant, majoremque proinde, quam hi, fidem aut merentur; etsi autem Dionysium, si id utcumque probabile putassent, sub Adriano passum esse, fortassis scripsissent, nequit tamen ex eo, quod id non fecerint, concludi, Dionysium sub Domitiano, non autem sub Adriano esse passum. S. Maximi enim aliorumque

Græcorum recentiorum, qui Dionysii martyrium sub Domitiano collocant, obstitit auctoritas, quo minus aliam eventui isti epocham assignare auderent. Verum pergit Dallæus ac quærit, cur Usuardus, non æque ac Ado, Dionysium sub Adriano passum esse martyrium, scripserit. Id scilicet factum suspicatur ex eo, quod Dionysium sub Adriano passum esse, Usuardus haud putarit. Verum Usuardus, contra ac Dallæus putavit, Adone est recentior, prolixioraque, quibus hic Sanctos in contexto a se Martyrologio subinde ornat, elogia in compendium in novo a se contexto Mrl. ita contraxit, ut haud raro non pauca, notatu etiam satis digna, quæ fusiori oratione ab Adone inveniebantur exposita, pro mero suo arbitrio omiserit; quod cum ita sit, Usuardum in Dionysii Areopagitæ elogio nomen imperatoris, sub quo Sanctum hunc passum, in Martyrologio Adoniano invenit, non alia ex causa, quam ut errorem, quem in hoc cubare illo ex capite putarit, corrigeret, prætermisisse, pro certo quis asseveret? At vero Dallæus post verba, quæ ex eo proxime recitavimus, nonnullis adhuc minoris momenti aliis contra Adonem adductis, mox in Romanum Parvum seu vetus, e quo, quam Ado Dionysii martyrio assignat, epocham esse haustam, tandem animadvertit, stylum convertit, non pauca disserens, quibus antiqui illius a Rosweydo primum editi monumenti fidem atque auctoritatem minuere ac penitus convellere conatur.

133 Verum cum dicta sua certis atque indubitatis argumentis haud probet, ac pleraque sint hujusmodi, ut facile e Sollerii nostri de Martyrologio illo in præmissa ad Usuardum Præfatione disputatis refutari queant reve etiam ipsa, uti hæc cum illis conferenti patescet, refutata jam sint, Sanctum nostrum vere sub Adriano, uti a Romani Parvi auctore huncque secuto Adone signatur, subiisse martyrium, saltem probabilius, si non omnino certum, apparet, quidquid etiam in contrarium Launoyus et Dallæus supra huc transcriptis verbis arguant. Jam vero cum res ita habeat, ac proin Dionysius non prius, quam cum Ignatius ad Superos martyrio jam migrasset, sanguinem pro Christo effuderit, potuit enimvero scriptam abs hoc ad Romanos epistolam laudare, perperamque adeo ei Librum de Divinis Nominibus vel idcirco, quod dicta epistola in eo ciletur, Antiareopagiti nonnulli abjudicant. Verum, etsi quidem id ita sit, ex eo tamen dictus liber, quod simul et memoratæ epistolæ citationem complectatur, et Timotheo, Ephesino episcopo, inscribatur, Dionysio Areopagitæ abjudicandus est. Cum enim Ignatius Onesimi, qui Timotheo defuncto in sedem Ephesinam successerat, in scripta a se ad Ephesios epistola meminerit, hæcque posterior sit epistola altera supra memorata, quam idem Ignatius ad Romanos dedit, jam Timotheus, cum hæc scripta fuit, diem extremum clauserat.

134 Quod cum ita habeat, nequit a Dionysio et liber de Divinis Nominibus Timotheo inscribi, et in eo Ignatii ad Romanos epistola laudari; utrumque autem simul cum fiat, id enimvero, memoratum librum non a Dionysio, utpote qui Timothei mortem ante scriptam ab Ignatio ad Romanos epistolam evenisse, indubie non ignoravit, sed ab alio posterioris ævi scriptore, qui antene, an post epistolam, ab Ignatio ad Romanos scriptam, Timotheus obiisset, nescierit, compositum fuisse, argumento est perquam valido. Ac eo quidem sese ut expediant Areopagiti,

AUCTOR
C. B.

martyrium
passo, perpe-
ram abjudi-
cent,

F

ex eo tamen
quod simul li-
ber ille Timotheo
inscri-
ptus sit, meri-
to id fecerit;

AUCTOR
C. B.

ci, varias se vertunt in partes, nonnullis etiam cum Baronio adstruentibus, Timotheum, cui liber de Divinis Nominibus inscriptus est, non eum esse, qui Pauli discipulus fuit, sed alium quemdam Juniorem, Pudens senatoris filium, cujus nomen in Romano Martyrologio, et in SS. Perpetuae et Felicitatis Actis refertur; verum, ait in sua jam saepius laudata de Operibus S. Dionysii Dissertatione cap. 9 Nourrius, Alii e contrario Timotheum illum verum Pauli discipulum fuisse adserunt, et Baronii opinionem his impugnant rationibus. 1 Omnes ante Baronium scriptores cum Graeci tum Latini in ea fuerunt sententia. 2 Auctor noster tradit Timotheum episcopali dignitate inauguratum, atque ab eo Opera sua vult examinari et castigari. 3 Idem ipse auctor in epistola ad Titum, quem Baronius aliique Areopagitici discipulum et comitem Pauli fuisse concedunt, ejusdem Timothei meminit. 4 In omnibus manuscriptis codicibus Timotheus ille Ephesinum episcopatum, cui discipulus Pauli praefuit, tenuisse memoratur. 5 Denique Auctor noster, uti diximus, se Apostolorum, ejusdemque proinde Timothei temporibus vixisse jactat.

nec rationes,
quae ex Areo-
pagiticorum
nonnullorum

135 Ita haecenus, de quibus hic Nourrius, alii isti, et recte quidem. Hinc, sprete illa de Timotheo responsione, Areopagitici nonnulli audacter, ait in sua mox iterum laudata Dissertatione cap. xi Nourrius, affirmant, sequentia isthaec, Scribam autem et divus Ignatius: Amor meus crucifixus est, Ignatii, ad Romanos scribentis, verba, quae in libro de Divinis Nominibus citantur, quaeque in hoc a Dionysio citari non potuisse contendimus, ab aliquo insciente et rerum ignaro imprudenter et inepte in Dionysii intrusa textum. Et id quidem pluribus momentis demonstrari posse arbitrantur. Primum, quia nihil ad Dionysii argumentum faciebat praefata Ignatii auctoritas. Dionysius etenim ibi probat vocem *ἔρωσ*, « amor » apud sacros Auctores in bonam partem accipi. Atqui eadem vox in hac ipsa Ignatii epistola pro concupiscentia amoreque terrestri usurpatur. Secundo, quia, hac pericope et sententia Ignatii demta, melius sibi cohaeret Dionysii oratio. Tertio, testimonium illud Ignatii inter media sacrae Scripturae testimonia absurde omnino collocatur. Certe prudentior Dionysius et post omnia divinae Scripturae testimonia, atque etiam post allatas a se ibidem Hierothei magistri sui auctoritates ei locum dedisset. Denique periodus, quae hanc Ignatii sententiam antecedit, falsitatem continet putidissimam, et auctore tam erudito prorsus indignam. Haec autem periodus his verbis concipitur: « Visum est quibusdam nostris sacrarum Scripturarum tractatoribus nomen *ἔρωσ*, amoris, divinius esse, quam nomen *ἀγάπης*, dilectionis. » At hoc, inquit, falsissimum est.

mente hic al-
legantur,

136 Nam si nomen « amoris » *ἔρωσ*, divinius esset, quam nomen « dilectionis » *ἀγάπης*, scriptores sacri eo procul dubio frequentius uterentur. Atqui vox *ἔρωσ* in novo Testamento, ubi vox *ἀγάπη* plusquam nonagies occurrit, nec semel quidem reperitur: in veteri autem creberrime legas vocem *ἀγάπης*, bis vero tantummodo vox *ἔρωσ* in Proverbiorum libris ad amorem impurum et prophanum significandum adhibetur. Unde concludunt, et phrasim praefatam, atque ipsam Ignatii sententiam in Dionysii libros fuisse a quodam male feriato homine in-

trusas. Ita haecenus Areopagitici nonnulli, qui D supra allatam Ignatii, ad Romanos scribentis, sententiam in Dionysianum de Divinis Nominibus librum ab ignaro quodam posterioris aevi scriptore fuisse intrusam, existimant; verum audi, qui tria posteriora, quae ad hanc suam opinionem firmandam modo huc transcriptis verbis afferunt, rationum momenta loco supra cit. a Nourrio confutentur. Quod autem... (ait hic scriptor) obijcitur, hac periodo (citata nempe Ignatii in libro de divinis nominibus sententia) demta, Dionysianam orationem melius sibi cohaerere, leve omnino est, nulliusque momenti. Idem quippe dici posset de aliis auctorum libris, in quibus plura ad aliquid probandum congeruntur testimonia antiquiorum. Uno enim et altero sublato, melius quoque scriptoris oratio sibi cohaerere plerumque videbitur.

137 Deinde si quoties deleta aliqua periodo oratio sibi melius cohaerere censetur, toties eandem periodum textui auctoris dixeris esse adjectam, tot in Ecclesiae Patrum atque in primis auctoris nostri Operibus dici deberent adsuta, iisque insita, ut haec objecisse Areopagiticis aliquando poneretur. At, inquit, Dionysius non poterat E testimonium Ignatii aliis sacrae Scripturae testimoniis medium interjicere: sed illud suo, id est, ultimo possidet loco. Nec majoris ponderis est ista argumentatio. Quis enim scriptores his citandorum librorum legibus ita teneri credat; ut ab iis non liceat unquam transversum unguem discedere? Haec quippe si se haberent, quot, bone Deus, occurrerent testimonia veterum in variis posteriorum scriptorum libris ab inscientibus et ignavis imprudenter intrusa, et ex iis deinceps delenda? Quot namque scriptores de ea, quae nunc desideratur, citandi methodo ne cogitaverunt quidem? Quot in eorum Operibus permista reperies Scripturae Patrumque antiquiorum testimonia? Neque erat sane, quod fastidiosius objicerent periodum, quae huic Ignatii sententiae praeponebat, falsitatem continere puditissimam. Etenim eo, quo enunciat, modo, nihil in ea nisi verissimum deprehenditur. Haec quippe ipsissima sunt, ut superius dictum est, auctoris nostri verba: « Visum est quibusdam nostris sacrarum Scripturarum tractatoribus nomen Amoris divinius esse, quam nomen « Dilectionis. » Quibusdam « dicit, non « omnibus. » At quibusdam id ita visum fuisse tam constanter putabat; ut scriptores et scripta, ubi id traditum est, ille continuo indicaverit. Et certe, qui haec obijcunt, et ipsi satentur illud nomen Amoris, in aliis, quam iis, qui ab auctore nostro citantur, inveniri Scripturae sacrae libris.

138 Haec laudatus Nourrius; ut autem et id, quod verbis num. 35 recitatis primo loco Areopagitici memorati obijciunt, modo hic confutem, nomen *ἔρωσ* in iis, quae in libro de Divinis Nominibus citantur, Ignatii verbis pro amore spirituali et divino potest usurpari, quamvis in subsequentibus pro extincto concupiscentiae igne accipiantur. Jam vero cum id ita sit, ibidemque adeo ab Ignatio in bonam partem accipi dictum nomen, Operum Dionysianorum auctor existimare haud inepte potuerit, praefatam enimvero Ignatii auctoritatem, veluti ad argumentum, quod tractabat, facientem, potuit citare; ut proinde, contra ac Areopagitici contendunt, asseverari haud debeat in Dionysii intrusa textum. Et vero asseverari

A verari id nequitiam debere, vel ex eo etiam liquet, quod nullum prorsus libri de Divinis Nominibus exemplar assignari hactenus potuerit, in quo eadem Ignatii auctoritas seu sententia descripta haud reperitur. Quod cum ita habeat, aliterque, ni hæc in ipsomet primævo Dionysiano fuisset usurpata textu, indubie haberet, non ab interpolatore seu posterioris ævi scriptore, sed ab ipsomet Operum Dionysianorum auctore censeri debet profecta; jam vero cum epistolam, in qua dicta sententia reperitur, Ignatio ad Romanos scribente, mortuus e dictis Timotheus, cui liber de Divinis Nominibus inscribitur, jam esset, consecrarium est, ut hic certe a Dionysio Areopagita, qui id utique non ignorasset, conscriptus haud fuerit. Hinc porro jam etiam consequitur, ut vel ex eo, quod liber de Divinis Nominibus simul et Timotheo inscriptus sit et Ignatii ad Romanos epistolæ citationem complectatur, Dionysium Areopagitam habere auctorem minime is possit, quidquid in contrarium rationibus nonnullis supra allegatis Areopagiticis arguant.

CAPUT X.

B Dionysii Areopagitæ non esse, quæ ejus nomine inscribuntur, Opera, ex antiqua, quæ in hisce pro infantium baptismo citatur, traditione ostenditur.

Epitheton Græcum, quod traditioni de Baptismo ab Operum Areopagiticorum

Ecclesiasticæ Hierarchiæ cap. ultimo § xi Dionysius Areopagita, seu anonymus, qui hujus sibi nomen, assumpsit, auctor sequentem loquitur in modum: πλὴν γὰρ οὐ καὶ περὶ τούτων ταῦτά φασιν, ἅπερ οἱ θεοειδῆς ἡμῶν ἱεροτελεστὰι, πρὸς τῆς ἀρχαίας μυσθῆτες παραδόσεως, εἰς ἡμᾶς προήγαγον. hæc autem verba, ab Operum Dionysianorum scriptore, de infantium Baptismo, cujus interrogationes, abrenuntiationes etc., quod harum incapaces infantes sint, irridebant ethnici, faciente sermonem, in litteras missa, Latine e Corderii interpretatione sic sonant: Verumtamen hæc de re (de infantium scilicet Baptismo) id quod dicimus, quod deiformes præceptores nostri ab antiqua traditione acceptum nobis transcripserunt. Porro cum auctor, si Dionysius Areopagita is sit, hic per illos, quos deiformes præceptores suos vocat, non alios, quam S. Paulum aliosque Apostolos intellexisse queat, hique certe doctrinam de parvulorum Baptismo, utpote Christo absque omni controversia haud antiquiorem, ex antiqua traditione, contra ac in textu cit. Operum Dionysianorum auctor prodit, accipere non potuerint, id enim cetero argumento est, per illos, ad quos ex antiqua traditione pervenisse subsannatam ab ethnicis de parvulorum Baptismo doctrinam, Operum Dionysianorum auctor ait, non Apostolos, sed alios, qui diu post Apostolos floruerunt, debere intelligi, huncque adeo instituti sui hoc loco immemorem, Dionysii Areopagitæ personam, quam toto suo Opere sibi imposuit, manifesto hic deponere.

140 Ita Antiareopagiticis, ut Operum Dionysianorum auctorem seculo primo seu Apostolorum ætate non floruisse, ac proin illorum aucto-

rem esse non posse Dionysium Areopagitam, e supra cit. Operum eorundem loco arguant. Nec sane vi ac robore destituitur hoc illorum argumentum. Areopagiticis quidem, quo id enervent atque convellant, vocabulum seu Epitheton ἀρχαίως, quod in Dionysiano textu substantivum παραδόσεως, Latine traditio, afficit, non id, quod Latine priscus seu antiquus, sed idem, quod Latine Primus, significare contendunt; verum audi, qui Morinus, postquam, qua ratione Operum Dionysianorum auctor, si Areopagita est, præceptores suos sive pontifices, hoc est, Apostolos ab antiqua traditione Baptismus infantium accepisse et ad tempus usque suum conservasse, dici possit, rogavit, opportune ad institutum præsens loco mov. cit. ratiocinetur. Lanselius, inquit, ita pervertit hanc periodum (supra scilicet recitatum Ecclesiasticæ Hierarchiæ textum) in translatione sua, ut ei vix aliquid sani fecerit reliquum: " Tametsi hoc quoque de hac re dicimus, quod divini nostri Pontifices " (Apostoli) " a prima Christi traditione mystice edocti, ad " nos usque prodixerunt. " Primum supplevit " Apostoli. " Deinde contra verbi notionem ἀρχαίως, vertit " prima. " Denique addit de genio suo, " Christi. " Neque hæc translationis perversitas omnem a textu absurditatem abstergit. Nam cum ea non bene conveniunt postrema verba " ad nos usque prodixerunt. " Concesso enim quod fuerit immediatus Apostolorum successor, quod cum eis toto prædicationis tempore vixerit, superstesque adhuc fuerit Johannes Evangelista, cum scriberet, inepte dicit, ad nos usque prodixerunt traditionem illam.

141 Hic loquendi modus postulat necessario longum temporis interstitium, et optime convenit cum epitheto ἀρχαίως, antiquæ, quod traditioni in textu tribuitur. Rationem perversitatis suæ faciem reddit Lanselius in Adnotationibus: " Alioquin dubium moveretur de antiquitate S. " Dionysii. Si enim discipulus fuerit S. Pauli, " quomodo dicit suum præceptorem ab antiqua " traditione ista edoctum fuisse? " Atqui hoc dicit, nec aliter integro textu explicari potest. Antiquissimi interpretes Scotus et Saracenus transtulerunt, " ab antiqua eruditi traditione. " Perionius, " A veteribus acceptis " Vercellensis, " A suis senioribus docti. " Ambrosius, " Ex pristina traditione. " Omnium optime antiquissimi interpretes, omnium pessime recentissimus. Pachymeres in sua paraphrasi textum reliquit immutatum, μυσθῆτες καὶ τούτων ἐκ ἀρχαίας παραδόσεως edoctis illis ab antiqua traditione. Ita hactenus Morinus, vocabulum scilicet ἀρχαίως, quod longum temporis intervallum, quo doctrina de parvulorum Baptismo ad Operum Dionysianorum auctorem fuerit deducta, necessario in textu supra relato importetur, nullo modo ad significandum idem, quod vocabulum primus significat, accipi posse contendens.

142 Et vero vocabulum ἀρχαίως in textu illa re ipsa nequitiam ad idem, quod vocabulum primus, significandum adhiberi, alia adhuc ratione probabo, postquam, quæ Cozza, ut contrarium probet, in Vindicis Areopagiticis, anno 1702 Romæ editis, profert, lectori ob oculos posuero. Sic itaque Lucubrationis dictæ part. 2, cap. 15, num. xi ratiocinatur. Vis ergo tota difficultatis restringitur ad illud adjectivum, " Antiqua. " Verumtamen hæc de re (recitat hic Dionysianum

AUCTORIS C. B. scriptore tribuitur, quodque namquam tantummodo idem,

E

quod Latine primus seu primigenius,

F

uti Cozza verbis huc transcriptis